

Motion till riksdagen 2025/26:3744

av Stina Larsson m.fl. (C)

Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur enligt förslaget i tabellen i motionen.

Motivering

Sverige är ett fantastiskt land att bo i av många anledningar. Sverige rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat och klimat- och miljöhänsyn. Det ska vi vara stolta över. Men de senaste åren har flera centrala klimatstyrmedel nedmonterats, utsläppen ökar för första gången på decennier, de fossila subventionerna ökar och Sveriges roll som klimatföredöme är ifrågasatt. Under flera år minskade vi våra utsläpp snabbare än jämförbara länder och svenskarna fick både bättre luftkvalitet och minskade miljöföroreningar på köpet. Samtidigt växte svensk ekonomi och vi visade att sänkta utsläpp och en förbättrad ekonomi inte behöver vara motsatser. De senaste åren kan vi konstatera att inte ett endaste klimatmål ser ut att nås, samtidigt som tillväxten stannat av. Det är ett djupt allvarligt läge. Varje ton av ökade utsläpp förvärrar klimatkrisen och skadar dessutom svensk ekonomi eftersom vi riskerar att dra på oss miljardböter om EU-målen inte nås.

Mer än någonsin behövs nu politiska ambitioner och insatser för att påskynda klimatomställningen, inte minst för att de globala utsläppen enligt FN:s klimatpanel måste halveras fram till 2030. Detta för att ha Parisavtalets mål inom räckhåll. Vi måste skruva upp takten, höja ambitionerna inom alla samhällssektorer och genomföra viktiga reformer – från det lokala till det globala. Det är bara en mandatperiod kvar tills målen ska nås, en mandatperiod för att ta igen fyra förlorade år för klimatet. Vi vet redan vad som behöver göras: Det som smutsar ner behöver bli dyrare, och satsningarna på det gröna ska öka. Sverige har fantastiska möjligheter att bli ledande i klimatarbetet igen, med naturtillgångar, kompetens och ett näringsliv som vill tillvarata konkurrensfördelarna som kommer av att gå först i ledet.

Sverige ska återigen bli ett miljö- och klimatföredöme

Centerpartiet vet att tydliga och skarpa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket långsiktigt gynnar såväl Sveriges ekonomi som företagens konkurrenskraft. De nationella klimatmål som slås fast i det klimatpolitiska ramverket ska värnas och efterlevas. Våra ambitiösa klimatmål skapar, tillsammans med ny teknik, affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som visar vägen för omställningen, till skillnad från en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt. Om näringslivet inte får rätt politiska förutsättningar att ställa om, kommer investeringarna flytta dit förutsättningarna finns. Då riskerar vi att gå miste om såväl skatteintäkter som arbetstillfällen.

Lösningen för klimatet finns i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människors uppfinningsrikedom och kraft att finna de lösningar som krävs, kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror, samt hur vi konsumerar. De linjära materialflöden vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Beroendet av fossila och jungfruliga råvaror behöver drastiskt minska och vi måste bli bättre på att nyttja de resurser vi redan har i omlopp. Att på ett snabbt sätt minska beroendet av fossil energi innebär också att vi kan minska beroendet av energi från Ryssland och andra skurkstater. Det är helt avgörande, både för klimatet och för vår säkerhet. Här behövs ytterligare styrmedel för att en gång för alla ersätta den fossila energin med hållbara alternativ. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Det måste också kosta att släppa ut och slösa med resurser. Det driver på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknikutvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Vår teknik och våra smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och återigen bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de

naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimatomställningen. Skogar, kuster, våtmarker och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen i dag vid sidan av klimatförändringarna.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och dess livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilde markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela för att minska övergödningen, den enskilde skogsägaren spelar en avgörande roll för att främja artrikedomen i våra skogar och på hushållsnivå finns det många som vill och kan bidra till vår gemensamma miljö, bara för att nämna några exempel. Sammantaget behövs det fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinnar från myndigheterna för att åstadkomma en effektiv naturvård. Att koppla in allmänheten och civilsamhället är viktigt för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Grönt avdrag och minskade kostnader för lagring

Centerpartiet vill bredda det gröna avdraget för att påskynda klimatomställningen för hushåll och bostadsrättsföreningar. Avdraget är ett kraftfullt verktyg för att göra det enklare och mer lönsamt för vanliga människor att investera i grön teknik, sänka sina energikostnader och minska sina utsläpp. Vi vill bredda det gröna avdraget till att omfatta flera nya områden såsom åtgärder för energieffektivisering, installation av olika typer av värmepumpar och bergvärme i avdraget och investeringar i smarta system som optimerar och styr hemmets energianvändning. Vidare vill vi sänka elskatten för att ladda bilen hemma eller lagra el i hushållet till EU:s miniminivå.

Fossilfritt flyg

Inrikesflyget är en viktig del av Sveriges sammanhållning. Samtidigt står flygets utsläpp för en betydande del av våra klimatpåverkande utsläpp. Flyget behöver, precis som alla sektorer, ställa om till mer hållbar energianvändning. Centerpartiet vill kombinera klimatansvar med god tillgänglighet i hela landet. Vi ser att omställningen till fossilfritt flyg kan vara en motor för innovation, gröna investeringar och regional utveckling. Vi vill därför upphandla och tillhandahålla tillräcklig mängd biojetbränsle för att säkerställa ett fossilfritt flyg senast 2030.

Anslagsförslag för 2026 för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Naturvårdsverket	787 432	21 900
1:2 Miljöövervakning m.m.	407 714	±0
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 803 335	160 000
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	813 818	25 000
1:5 Miljöforskning	93 825	±0
1:6 Kemikalieinspektionen	340 325	3 600
1:7 Avgifter till internationella organisationer	329 431	±0
1:8 Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn	100 000	±0
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	336 986	8 400
1:10 Klimatanpassning	89 500	50 000
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 388 565	±0
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	163 450	±0
1:13 Internationellt miljösamarbete	57 400	±0
1:14 Skydd av värdefull natur	1 185 500	±0
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	373 373	3 300
1:16 Klimatinvesteringar	4 490 000	±0
1:17 Klimatpremier	2 703 000	50 000
1:18 Industrikivet	653 000	653 000
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0
1:20 Driftstöd för bio-CCS	1 714 000	±0
1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	400 000	3 600 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	139 279	–600
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 140 408	±0
Summa	19 625 341	4 574 600

Regeringen drar ned på stödet till Håll Sverige Rent, vilket Centerpartiet avvisar. Till följd av det ökar anslagen under 1:1 med 10 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på ett textilkliv, vilket ökar anslagen under 1:1 med 50 miljoner årligen 2026–2028. Regeringens satsning på effektiva miljötillstånd för ny kärnkraft avvisas vilket minskar anslagen under 1:1 med 35 miljoner årligen 2026–2027 och 33 miljoner 2028. Centerpartiet minskar anslaget under 1:1 med ytterligare 10 miljoner årligen 2026–2028.

Centerpartiet föreslår ökade anslag under 1:3 för åtgärder för värdefull natur och friluftslivet om 150 miljoner kronor årligen 2026–2028. Anslagen under 1:3 ökar med ytterligare 10 miljoner årligen 2026–2028 för LONA och våtmarker. Anslagen under 1:4 ökar med 25 miljoner kr årligen 2026–2028 för satsning på innovation vad gäller PFAS. Anslagen under 1:10 ökar med 50 miljoner kr årligen 2026–2028. Centerpartiet satsar på fler och snabbare klimatpremier för lätta och tunga lastbilar. Anslagen under 1:18 Industrikivet ökar med 653 miljoner kr 2026 och 700 miljoner årligen 2027–2028, vilket innebär en dubblering av stödet och breddning till gröna innovationer. Centerpartiet avvisar regeringens elbilspremie och satsar på en egen modell för köp och leasing av nya och begagnade miljöbilar. Det innebär att anslagen under 1:21 minskar

med 400 miljoner 2026, 900 miljoner 2027 och 1,4 miljarder 2028. Anslagen under 1:21 ökar samtidigt med 4 miljarder kr 2026 och 5 miljarder 2027–2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter.

Stina Larsson (C)

Rickard Nordin (C)

Helena Lindahl (C)

Anders Karlsson (C)